DAGENS NYHETER.

En utskrift från Dagens Nyheter, 2021-11-21 16:59
Artikelns ursprungsadress: https://www.dn.se/ledare/signerat/nedlagt-tankande/

LEDARE

Ledare: *Nedlagt tänkande*

PUBLICERAD 2002-10-04

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Skaffa nyhetsbrev

"Vi vill omvandla dagens ESO till en ny organisation som sysslar med miljöstudier. Denna nya myndighet skall ha hållbar tillväxt som fokus.

Myndigheten skall ha en parlamentariskt sammansatt styrelse."

Så lyder en av punkterna i överenskommelsen mellan socialdemokraterna och miljöpartiet. En eftergift från regeringen till de gröna? Knappast. Snarare en chans för socialdemokraterna att i skydd av miljöns täckmantel bli av med en obekväm tankesmedja.

ESO betyder Expertgruppen för Studier i Offentlig ekonomi. Den tillkom som en relativt fritt verkande analysgrupp under finansdepartementet 1981. Daniel Tarschys, ESO:s förste ordförande, hade länge menat att riksdag och regering behövde en mer kvalificerad, forskningsbaserad, granskning av gällande reformer och system.

När Kjell-Olof Feldt tillträdde som finansminister hösten 1982 valde han att behålla både ESO och Tarschys. Det skedde inte på måfå. Feldt ville ha en intellektuell miljö omkring sig. Avdelningar för långtidsplanering och strukturfrågor sjöd också av goda analyser och idéer, med finansministerns aktiva gillande. Att studierna stod fria från dagliga politiska hänsyn gjorde dem bara ännu värdefullare.

Bakom Feldts behov av fria analyser och friskt tänkande låg också en förskjutning i rollerna mellan fackdepartementen och finansdepartementet. Under 60- och 70-talen utarbetade fackdepartementen reformer. Finansdepartementets roll var i mycket att säga nej, när det blev för dyrt. Från och med 80-talet "flyttades makten över nejet", med Feldts egen formulering. Det blev finansdepartementets stora uppgift att driva på för reformer i rådande subventioner och strukturer, gentemot fackdepartement som var förbundna med det existerande. För detta behövde finansen hjälp av kreativt tänkande och goda systemanalyser.

ESO har nu i drygt 20 år fyllt rollen av en frisk fläkt i maktens centrum. Gruppen har haft ordförande med personlig integritet och starkt intresse av kvalificerade studier - efter Tarschys kom Klas Eklund och nu senast Anna Hedborg och Leni Björklund.

Kanslicheferna har alla varit orädda och personligt drivande, med namn som Gunnar Wetterberg, Per Molander och Marja Lemne. Den senaste jämförande studien av hur världens friskaste folk, det svenska, i försäkringssystemet kan förvandlas till världens sjukaste är ett utomordentligt exempel på de värdefulla studier utan skygglappar som varit ESO:s signum.

Nedläggningen av ESO är skadlig för Sverige men högst logisk för den nuvarande regeringen. Varför ska den utreda systemen när den inte vill ha några systemreformer? Både statsministern och finansministern har kommunalkamrerens syn på samhällsekonomin. I veckans regeringsförklaring anges plus i statsbudgeten som överordnat mål för landets ekonomiska politik. Att olika regler kan ge olika incitament för beteendet tror denna regering inte på. Den intellektuella miljön är sedan länge avskaffad på finansdepartementet. Inget tänkande pågår och man känner heller inget behov av tänkande. Den tjänsteman som före valet, i Feldts gamla anda, skrev en självständig kritisk intern analys av budgetutsikterna hotades indirekt med repressalier.

Nedläggningen av ESO är den slutliga yttre bekräftelsen på det inre tillståndet i dagens finansdepartement och regeringskansli.

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt